

לינדון ג'ונסון נבחר לכס הנשיאות בגלל התנגדותו הנמרצת להפצצת צפון ויאט-נאם — ובחשאי, נתן הוראות להפצצה

ללא הכרזה רשמית, ללא אישור הקונגרס, פתח ג'ונסון במלחמה נגד צפון ויאט-נאם. מה גרם לג'ונסון לעשות זאת? הטעות הגדולה היתה מורכבת למעשה משתי טעויות.

בתזכיר לג'ונסון, הביע שר ההגנה שלה, רוברט מקנאמרה, את דעתו כי המישטר הקיים בדרום ויאט-נאם (של גנרל ג'ון אר נגו מסוגל להתחרות, מבחינה פוליטית, ב-קומוניסטים. משום כך, טען, אסור לאמריקאים להסכים לכל ניסיון לניהול שיחות בין הפלגים הפוליטיים השונים בוואט-נאם גופא (דהיינו, הקומוניסטים, הנייטרליסטים והימניים) — כאשר שיחות אלה יסתיימו ללא ספק בהשתלטות הקומוניסטים, ובחיסול עמדתה של ארצות-הברית בדרום ויאט-נאם. משום כך, חובתה של ארצות-הברית לתמוך בכל כוחה במישטר הקיים — שרק בעזרתו יוכלו האמריקאים להישאר שם. ג'ונסון קיבל עמדה זו — שמשמעותה למעשה היתה התערבות במאבק פוליטי פנימי של ארץ זרה, כדי להגן על האינטרסים של ארצות-הברית.

טעות

ראשונה

כ אן אירע החלק הראשון של הטעות הגדולה: "המומחים" למיניהם החליטו שהוואט-קונג מודרך על-ידי צפון ויאט-נאם. בחלקה, נבעה מסקנה זו מקליטת תש-דורת בין האנוי לבין מפקדות לוחמי הגרילה בדרום, שהוכיחו על שיתוף-הפעולה ההדוק בין צפון ויאט-נאם לקומוניסטים הדרום-וואט-נאמים.

למסקנה זו התנגדו מומחי-הביון, שטענו כי מקורות הכוח הקומוניסטי בדרום ויאט-נאם הינם עצמאיים, ונובעים ממהפיכה אמיתית בחברה הדרום ויאט-נאמית, וכי צפון ויאט-נאם רק עוזרת למהפיכה זו, אך אינה שלטת בה.

קובעי המדיניות של ג'ונסון בחרו להתעלם מניתוחם של מומחי הביון, בעקבות כך, היתה המסקנה הגיונית,

האיש ששילם את המחיר: החייל האלמוני

הקורבנות

מבחינתם, חד-משמעית: על-מנת לחסל את הוואט-קונג, יש להכות בצפון ויאט-נאם, כדי לאלצה לעשות זאת. להכות — פירושו, בעיקר, באוויר. כך, גררה הטעות הראשונה את השנייה: ההחלטה להפציץ את צפון ויאט-נאם.

החלטות

פרטיזניות

ג ם החלטה זו התקבלה בצורה פרי-טיזנית. מצד אחד, ניצבו המומחים — אותה קבוצה חשאית של פקידים בכירים, שלכ" (המשך בעמוד 28)

כך הם שיקרו:

בפומבי: קבע הנשיא ג'ונסון, בנאום בחירות ב-25 לספטמבר 1964: "ישנם כאלה האומרים, שעלינו להפציץ את הצפון, להשמיד את קווי האספקה של הגרילה, ולהסלים את המלחמה. אולם אנחנו איננו רוצים להסתבך במאבק עם עם בן 700 מיליון איש, במלחמת חי"ר באסיה הרחוקה."

לא בפומבי: קבע דו"ח סודי של הפנטאגון: "בדיון אסטרטגי ש' נערך בבית הלבן בשביעי לספטמבר 1964, הגיע המימשל של ג'ונסון למס' קנה כי לא יהיה מנוס מהפצצת צפון ויאט-נאם, וכי אין להתחיל בהפצצות אלה מייד רק בגלל סיבות טקטיות שונות — שהעיקרית בהן היא העובדה שהנשיא נמצא אותו רגע בליבה של מערכת בחירות, בה הציג עצמו כסמל ההגיון והמתנות, לעומת בארי גולדוטר הדון'קישוט, שהמליץ על הפצצת מחץ של צפון ויאט-נאם."

בפומבי: נשאל הנשיא ג'ונסון, במסיבת עיתונאים ב-2 ליוני 1964: "אדוני הנשיא, האם זה נכון כי המימשל שלך מתעתד להר-חיב את המלחמה לתחום צפון ויאט-נאם?" תשובה: "לא, שמעתי על תוכנית כזו."

לא בפומבי: קובע פרוטוקול מס' 288 של מועצת הביטחון הלאומית, מ-17 למרץ 1964: "מדיניות ארצות-הברית הינה להיות במצב הכן, במטרה להיות מסוגלת לזיזם פעולה נגד צפון ויאט-נאם, תוך הודעה מוקדמת של 72 שעות בלבד."

בפומבי: נשאל שר-הביטחון מקנאמרה, במסיבת עיתונאים ב-5 לאוגוסט 1964, לאחר שנודע על התקפה מצד ספינות צפון ויאט-נאם על המשחתת האמריקאית "מדוקס": "אדוני השר, מה היתה מטרת הפטרול שערכה, מדוקס' במפרץ טונקין?" תשובת שר-הביטחון: "זה היה פטרול שיגרת, מהסוג שאנו עו-כים במים בינלאומיים ברחבי העולם."

לא בפומבי: קבע דו"ח סודי של הפנטאגון: "הפטרולים של המשחתות במפרץ טונקין היו אחד היסודות של הלחץ הצבאי (האמריקאי) המוסווה נגד צפון ויאט-נאם. בעוד שמטרת הפטרולים היתה בעיקר פסיכולוגית, כהפגנת עוצמה, ניצלו המשחתות את ההזדמנות כדי לאסוף מידע על מיתקני ראדאר צפון ויאט-נאמיים, ומיתקני הגנה לאורך החופים, שנודעו להיות ל-עוד לכוחות אוויר תוקפים."

בפומבי: למחרת, נשאל שר-הביטחון במסיבת עיתונאים נוספת, שוב אודות תקרית המפרץ: "אדוני השר, האם אירעו התנגשויות בין ספינות דרום-וואט-נאמיות וצפון ויאט-נאמיות?" תשובה: "למיטב ידיעתי — לא."

לא בפומבי: קבע דו"ח סודי של הפנטאגון: "הפעולות הצבאיות ה' מוסוות נגד צפון ויאט-נאם נפתחו בראשון לפברואר 1964, תחת שם הצופן 34א'. בחצות ה-30 ליוני, תקף, במיסגרת פעולות אלה, כוח ימי, בפקודו של גנרל וסטמורלנד, שני איים במפרץ טונקין."

בפומבי: נשאל הנשיא ג'ונסון, במסיבת עיתונאים ב-28 ליוני 1965: "אדוני הנשיא, האם העובדה כי אתה שולה כוחות נוספים לוואט-נאם פירושה שינוי במדיניות שלנו שם?" תשובה: "שום שינוי במדיניות. שום שינוי במטרותינו שם."

לא בפומבי: קבע דו"ח סודי של הפנטאגון: "ההחלטה, באמצע יולי, לשלוח 200 אלף חיילים לוואט-נאם הוגדרה בפירוש ככניסה לעידן חדש — של לוחמת קרקע באסיה. ברור היה לכל שזו תהיה לוחמה ממושכת, וכי כוחות רגלים אמריקאיים נוספים יבואו מאוחר יותר."

בפומבי: ענה הנשיא ג'ונסון, במסיבת עיתונאים ב-1 לאפריל 1965, בתשובה לשאלת כתב, את הדברים הבאים: "אינני יודע על שום אסטרטגיה או רעיון חדשים שחועלו לאחרונה."

לא בפומבי: נאמר בפרוטוקול מס' 328 של מועצת הביטחון הלאומית, מיום 6 לאפריל 1965: "הנשיא אישר את בדיקת הנמרצת של 12 הצעות שהוגשו לו על-ידי מנהל סוכנות הביון המרכזית, בדבר פעולות לוחמה מוסוות ואחרות... כן אישר הנשיא תוספת של עשרים אלף חיילים לכוחות האמריקאיים בוואט-נאם (שמנו אז 27 אלף איש). כן אישר הנשיא את שינוי משימותיהן של כל יחידות חיל המארינס באיזור (ממשימות הגנה למשימות התקפיות)."

ואילו דו"ח סודי של הפנטאגון בנידון קבע: "הכל הכירו בכך כי בצעדים אלה היה משום שינוי מהותי במדיניות ארצות-הברית, אך מר ג'ונסון חזר והדגיש את דאגתו לכך כי משמעות הצעד תצומצם ותבוטל ככל האפשר."